

Samoprijavljene alergije na lekove, posebno penicilin dat parenteralno, u Opštoj medicini

Dr Slavoljub Živanović

Specijalista opšte medicine i subspecijalista gerontologije

Gradski zavod za hitnu medicinsku pomoć Beograd

SIMPOZIJUM XII NEDELJA BOLNIČKE KLINIČKE FARMAKOLOGIJE

28 – 29. novembar 2020.

Lekovi su neophodni i nezaobilazni u našem svakodnevnom radu, ali nisu bezopasni, nisu bombone

- Lekovi mogu da izazovu razna neželjena dejstva ili smrt
  - Lekovi godišnje u SAD kao uzrok smrti, preko 100.000 mrtvih* i milijarde dolara troškova
  - O neželjenim dejstvima lekova možemo da znamo samo preko prijava NDL, ali je taj broj u našoj zemlji vrlo mali
  - Što je lek duže ili šire u upotrebi broj prijava NDL raste
-
- *Updating the Beers Criteria for Potentially Inappropriate Medication Use in Older Adults
  - *Results of a US Consensus Panel of Experts*
  - *Donna M. Fick, PhD, RN; James W. Cooper, PhD, RPh; William E. Wade, PharmD, FASHP, FCCP;*
  - *Jennifer L. Waller, PhD; J. Ross Maclean, MD; Mark H. Beers, MD*

Samoprijavljene alergije na lekove u ambulanti Hitne medicinske pomoći u Beogradu

- Retrospektivno istraživanje na pacijentima koji zbog raznih zdravstvenih potreba dođu u ambulantu GZHMP Beograd, koje lekove prijavljuju jer su alergični na njih i ne smeju da ih koriste. Uzorak **11000** pacijenata, jedan lekar spec OM i subspec gerontologije

Koliko njih je prijavilo alergije na lek

Ukupno je 1721 ili 15,6% pacijenata prijavilo neku alergijsku reakciju na lek. Najviše pacijenata je tvrdilo da je alergično na penicilinske preparate (56,13%), zatim trimetoprim + sulfometoksazol (Bactrim®) 12,02%, a na trećem mestu je Brufen® (Ibuprofen) 3,95%.

Višestruke prijavljene alergije

Pored tvrdnji o alergiji na jedan lek,
338 (19,64%) pacijenata je prijavilo alergiju na dva i više lekova;
na dva leka 64,80%,
na tri leka 22,20%,
na četiri leka i na više od četiri leka po 6,5% /od njih 338/

U više od 65% prijavljenih alergijskih reakcija na više lekova našao se penicilin u kombinaciji sa dva, tri, četiri ili više od četiri leka.

Načešće kombinacije lekova na koje su pacijenti dali podatak o alergijskim reakcijama su: *penicilin+ drugi antibiotici-hemioterapeutici* (125 pacijenata) i to najviše u kombinaciji sa trimetoprim-sulfometoksazolom (49 pacijenata), zatim sa cefalosporinima (31 pacijent) a kod 45 pacijenata se beleže anamnestički podaci o alergijama sa ostalim, različitim antibioticima.

Na drugom mestu prema našim rezultatima našla se kombinacija *penicilina i analgetika* (92 pacijenta), najviše je zastupljena kombinacija penicilina i NSAID(56 pacijenata), penicilin+salicilati (19 pacijenata) i penicilin+pirazoloni (17 pacijenata).

Alergije na *analgetike iz različitih farmako-terapijskih grupa* beleže se kod 19 pacijenata, 16 pacijenata je dalo anamnestički podatak o alergiji na *analgetike i antibiotike*, sedam pacijenata je alergično na kombinaciju *penicilina i joda* kao kontrastnog sredstva u dijagnostici. Na kombinacije antibiotika iz različitih farmako-terapiskih grupa alergično je sedam pacijenata (Tabela broj 4).

- **Alergije na penicilin dat parenteralno** ne i na druge oblike penicilina tablete ili sirupe
- Uzorak **2481** pacijenata.
- A 242 pacijenta je izjavilo da je doživelo –neželjenu reakciju, alergijsku reakciju posle dobijanja penicilina parenteralno ili 9.8%
- Najčešće ispoljavanje alergije na penicilin dat parenteralno su: promene po koži, osip i otok, a onda gubitak svesti i gušenje i to čini 70% svih prijava

Ozbiljne reakcije su prijavljene u oko 40% slučajeva, ali samo manji broj je iskusio stanje bez svesti, koma i šok u oko 16% slučajeva

/smrtni ishod nemamo jer takvi slučajevi nisu bili prisutni/

Problem Opšte medicine i zdravstvene službe uopšte

- Kako da radimo u ovakvoj situaciji: veliki broj pacijenata koji imaju ograničenja u terapiji lekovima, uži izbor lekova i manja uspešnost lečenja, moguće komplikacije takvog lečenja, produženo lečenje, cena takvog lečenja, pacijent gubi vreme zakazujući i čekajuću preglede kod specijalista, za deo lekova mora da se konsultuje specijalista, moguće kliničko ispitivanje prijavljene alergije, troškovi.

posledice

- Iako ima prijava alergija na lekove, kada se pacijenti klinički ispituju, tek 2% onih koji prijavjuju alergiju na penicilin su zaista dokazani.
- Najveći broj prijavljenih tegoba-alergija ne ugrožavaju život, ali sprečava lekara da propiše lek.
- Sudsko medicinski odgovornost nas tera da tražimo alternativu leku koji je prijavljen kao izaziva alergijske reakcije
- Cena ispitivanja alergije na lek svih pacijenata je velika a i kapaciteti zdravstvene službe nisu toliki. Pitanje je i da li se svi pacijenti i lekari slažu da rade takva ispitivanja.

Neka budućnost:

Izmenjena i obavezna elektronska medicinska dokumentacija sa obaveznom prijavom neželjenih dejstava na lekove.

Dostupnost takve dokumentacije /ako je izvan izabranog lekara/ onome ko vodi-leči pacijenta.

Rešavanje pitanja ispitivanja pacijenata sa ozbiljnim neželjenim dejstvima.

Takođe obavezna strukturisana odluka o korišćenju leka ako reakcija na lek nije ozbiljna.

Pitanja

Koje lekove u istraživanju najčešće navode pacijenti kao one na koje su alergični Penicilin i ibuprofen

Koje su najčešće reakcije koje pacijenti navode da su se javile na parenteralno dobijen pencilin promene po koži, osip i otok, a onda gubitak svesti i gušenje

Koliki je % prijavljenih ozbiljnih reakcija pa penicillin do 16%